

788/54

DOLNOŚLĄSKIE

1. Obiekt KALWARYJNE KAPLICE PIELGRZYMKOWE: ŚWIĘTE SCHODY, KAPLICA MATKI BOSKIEJ BOLESNEJ /por. karta zbiorcza: kalwaria wambierzycka, nr 87,88/

2. Czas powstania

1 poł. XIX w.

3. Miejscowość

4000

WAMBIERZYCE

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty, elewacje

4. Adres

Wambierzyce

Góra Kalwaria

nr obiektu: 42,43

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo wałbrzyskie

gmina Radków

pow. Wambierzyce

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Elbendorf/XVI-
-XXw./, Hl. Gottesstadt/XIXw./, Wam-
-ber/XIXw./, Jerozolima Kłodzka
/XVIII-XIXw./, Albertivilla/XIII-
XVw./, Wieś Wojciecha/XIII-XVw./

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975

województwo wrocławskie

powiat Nowa Ruda

8. Właściciel i jego adres Parafia Rzym.

- Katol. w Wambierzycach,

Pl. 25 -lecia 18/20,

57-411 Wambierzyce

9. Użytkownik i jego adres Parafia Rzym.

- Katol. w Wambierzycach,

Pl. 25 -lecia 18/20,

57-411 Wambierzyce

10. Rejestr zabytków

Nr 535/1947 data 7.11.1968

Anna Mitkowska
lipiec 1976 r.

autor zdjęć
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

ul. Michałowskiego 5 m.6., 31-126 Kraków
/w posiadaniu prywatnym/

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Przy budowie obiektu pracowali następujący artyści: majster murarski Rolle z Eckersdorf /1 poł. XIX w./, Wittig z Nowej Rudy /2 poł. XIX w./, mal. Siegel /2 poł. XIX w./, mal. Brodeck z Nachod /2 poł. XIX w./.

Święte Schody /nr 87/ wybudowano ok. 1683 r. W XVIII w. przebudowane, otoczone strzelnicami, pozorowały mury obronne. W 1828 r. wykonano /Rolle/ nowe schody z przedsionkiem w formie portyku. W 1890 r. dach nad Świętymi Schodami pokryto blachą, a w 1895 r. remontowano całą budowlę.

Kaplica Matki Boskiej Bolesnej /nr 88/ wzniesiona została ok. 1683 r., początkowo jako drewniana. W 1794 r. była odnawiana. W 1795 r. w miejsce drewnianej wybudowano kaplicę murowaną. Jeszcze raz całkiem nową kaplicę wystawiono ok. 1815 r. W 1825 r. przebudowana /Rolle/. W 1830 r. uporządkowano plac przed kaplicą. W 1867 r. całą kaplicę remontowano. W 1868 r. kaplicę wyposażono w nowy ołtarz /Wittig i Siegel, a ściany wnętrza pokryto polichromią /Brodeck/. W 1887 r. kaplicę remontowano i dokonano pewnych niewielkich zmian w jej architekturze. Zasadniczo jednak cały istniejący dzisiaj obiekt pochodzi z lat 1825-28 i wzniesiony jest w stylu barokowym. Grupa drewnianych polichromowanych figur umieszczona w górnej części Świętych Schodów pochodzi z przeł. XIX i XX w., a wykonana została przez tyrolskich rzeźbiarzy.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, instalacje)

Budowlę zlokalizowano we wschodniej części kalwaryjnego zespołu pielgrzymkowego, przy jego głównej osi kompozycyjnej tzn. przy Wielkich Schodach na Górze Kalwarii. Obiekt składa się z dwóch, ściśle ze sobą związanych, części: Świętych Schodów /nr 87/ i Kaplicy Matki Boskiej Bolesnej /nr 88/.

ŚWIĘTE SCHODY - murowane, tynkowane, wzniesione na planie wydłużonego prostokąta z wydzielonymi trzema częściami: dolnym przedsionkiem, właściwym biegiem schodów, górnym przedsionkiem. Dolny przedsionek w formie portyku, z trójkątnymi szczytami i pozorną kopułą; górny przedsionek z portalem w formie półkolistego łuku; właściwe schody posiadają elewację rozczłonkowaną pilastrami, na kamiennej podmurówce, i z niewielkimi półkolistymi okienkami. Kopuła części portykowej pokryta blachą, schody właściwe przekryte dachem 1 -spadowym /blachą/. Wewnątrz kaplicy: posadzka kamienna na całej długości, w części środkowej schody kamienne, przedsionek dolny z polichromią na ścianach, ponad schodami sklepienie kolebkowe, w obu przedsionkach sklepienia żaglaste.

KAPLICA MATKI BOSKIEJ BOLESNEJ - wzniesiona na planie prostokąta, w formie miniaturki świątyni. Elewacja frontowa 3 -osiowa, z 2 -kondygnacyjnym ryzalitem, z oknem - rozetą ponad portalem i z dwoma oknami po obu stronach portalu, zwieńczona sygnaturką. Dach 2 -spadowy, kryty blachą. Wewnątrz sklepiona kopuła, posadzka kamienna, na ścianach polichromia. Wyposażenie kaplicy stanowią: ołtarz główny i 2 boczne ołtarze, 6 obrazów na ścianach, w oknach ściany szczytowej drewniane figurki, 6 rzędów ławek. W obu kaplicach stolarka w oknach pojedyncza, drewniana, malowana, o drobnym podziale na niewielkie kwatery. Obiekt nie posiada instalacji. W górnym przedsionku Świętych Schodów grupa drewnianych polichromowanych figur.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 1000 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>94 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kalwaryjna kaplica pielgrzymkowa</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kalwaryjna kaplica pielgrzymkowa</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Ostatnie poważniejsze prace konserwatorskie prowadzono w kaplicach w pierwszych latach XX wieku. Obecnie trwają przygotowania do podjęcia remontów wszystkich obiektów kalwarii wambie-rzyckiej /patrz: R. Szewczyk, Ekspertyza techniczna ...Bazyliki, Kaplic Kalwarii w Wambie-rzycach, Wrocław 1972, maszynopis w Biurze Studiów i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu, ul. Brenardyńska 5/.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Zawilgocenie fundamentów i ścian. Tynki, pokrycie dachu, wyposażenie wnętrza w stanie bardzo dobrym.</p>	
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Osuszenie fundamentów i ścian, wykonanie urządzeń odwadniających.</p>			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Dokumenty archiwum parafialnego dotyczące kalwarii wambierzyckiej uległy zniszczeniu.

22. Bibliografia

1. Andächtige Betrachtungen ...zu Albendorf, Albendorf /1822/; wyd. II Wünschelburg 1898.
2. J.D. Hatscher, Der Wallfahrtsort Albendorf, Albendorf /1858/; wyd. II Albendorf 1870.
3. A. Mitkowska, Kalwaria wambierzycka i założenia kalwaryjne na Śląsku, Wrocław 1978, rozprawa doktorska, maszynopis w Bibliotece Głównej Politechniki Wrocławskiej, Wyb. Wyspiańskiego 27 i w Bibl. Inst. Hist. Arch., Sztuki i Techn. Polit. Wr., ul. Prusa 53/55 /w pracy zamieszczono pełny spis literatury dotyczącej kalwarii w Wambierzycach/.
4. E. Zimmer, Albendorf ..., Breslau 1898.
5. E. Zimmer, Kurze Geschichte des Wallfahrtsortes Albendorf, Breslau 1908.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Na znanych widokach kalwarii wambierzyckiej Święte Schody i Kaplica Matki Boskiej Bolesnej nie są widoczne.

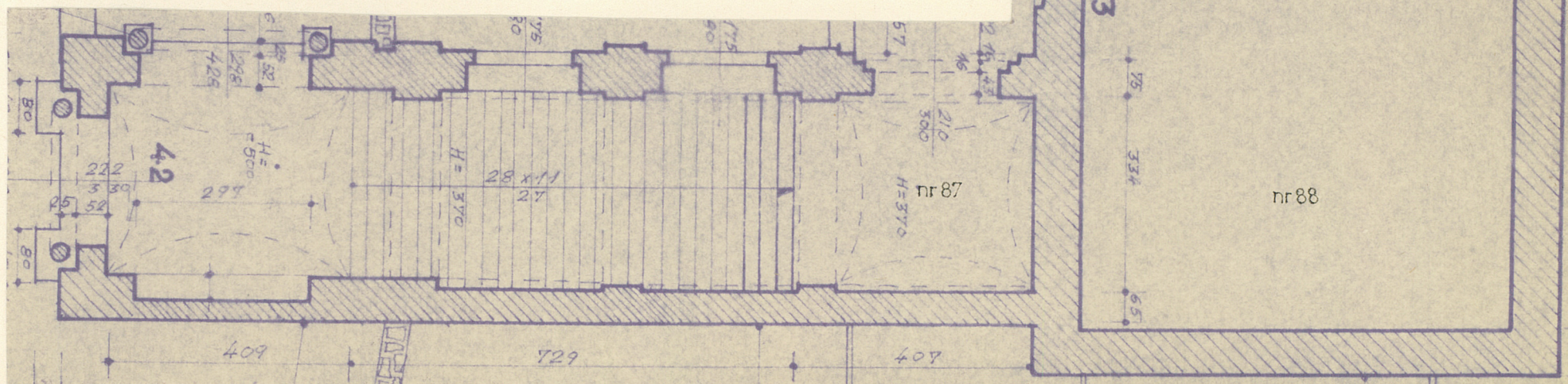
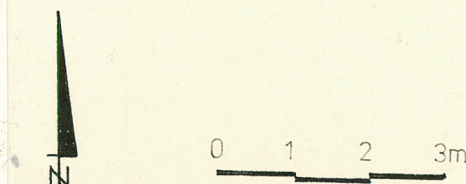
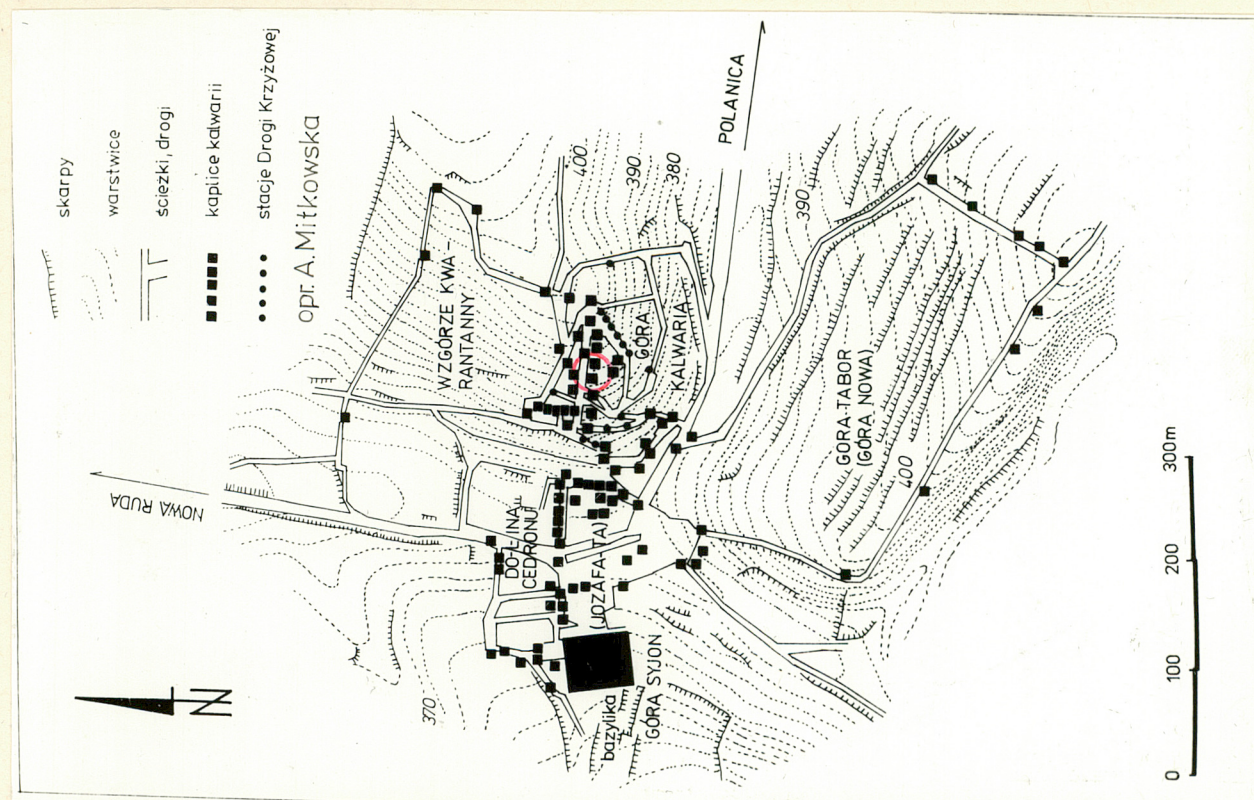
24. Uwagi różne

25. Wypełnił

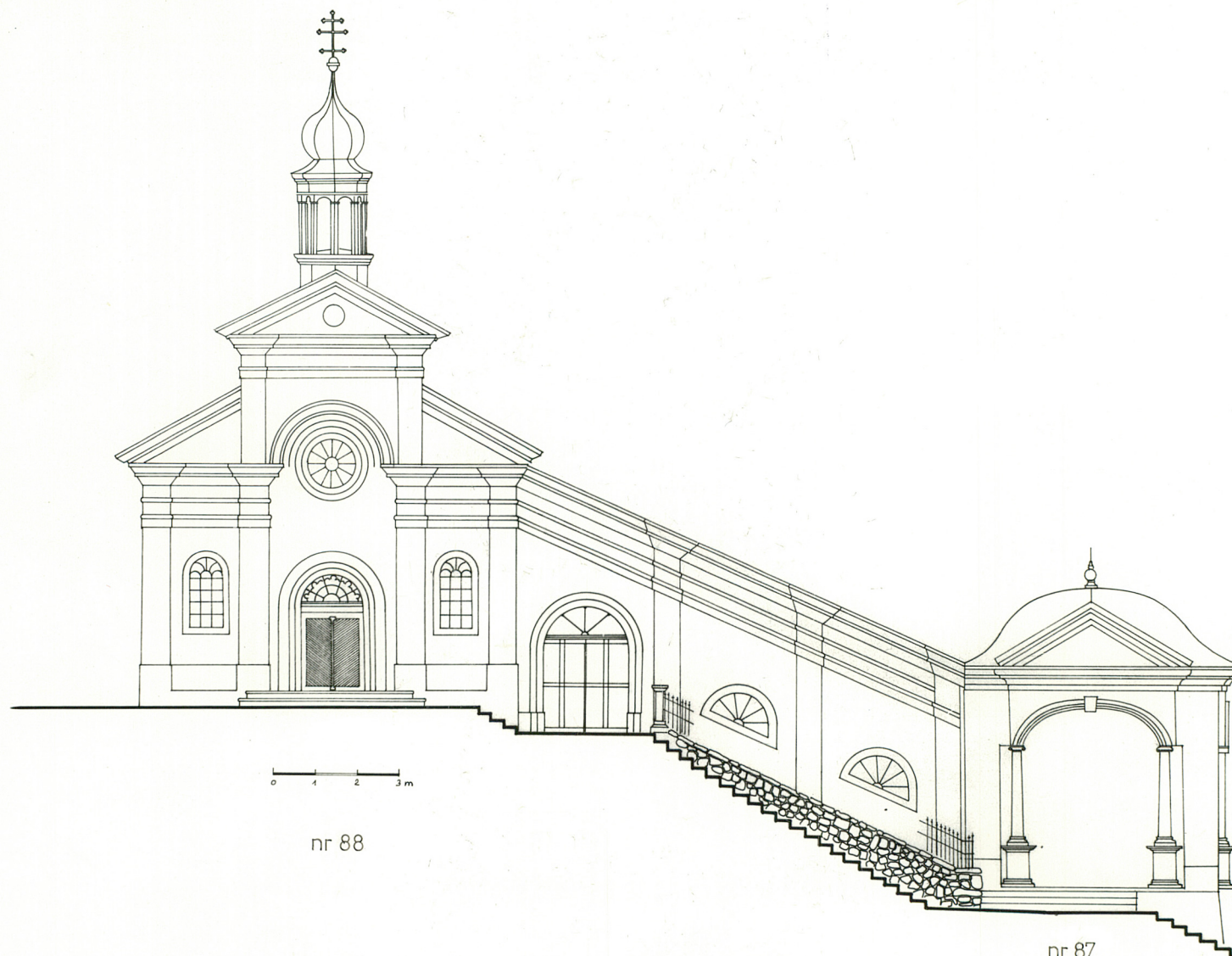
Anna Mitkowska
Wrocław, 8.09.1978.

26. Sprawdził

11. Rzuty, plan sytuacyjny

11. Elewacje

Kalwaria wambierzicka. Kaplica Matki Boskiej Bolesnej. Święte Schody.